

В. М. Чернега, докт. юрид. наук, доцент, професор кафедри
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Кафедра приватного права
Проспект Перемоги, 54/1, Київ, 03057, Україна
e-mail: vitalii.cherneha@kneu.edu.ua
ORCID ID: 0000-0002-9118-6562

УКРАЇНСЬКА НАУКА ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА НА ПОЧАТКУ III ТИСЯЧОЛІТТЯ

Статтю присвячено досягненням, проблематиці та перспективам української науки цивільного процесуального права. У роботі розглянуто політематичні дослідження у галузі українського цивільного процесуального права, що відтворені в дисертаціях на здобуття наукових ступенів доктора та кандидата юридичних наук, доктора філософії в галузі права.

Попри оновлення цивільного процесуального законодавства України, не всі норми та інститути цивільного процесуального права (джерела цивільного процесуального права, оціночні категорії в цивільному процесуальному праві, цивільна юрисдикція, суб'єкти цивільного процесуального права, електронні докази, висновок експерта в галузі права, заходи процесуального примусу, особливості розгляду та вирішення окремих категорій цивільних справ в апеляційному та касаційному порядку, особливості розгляду судом справ про обмеження фізичної особи у відвідуванні гральних заходів та участі в азартних іграх, специфіка розгляду судом справ про видачу та продовження обмежувального припису, судовий контроль за виконанням судових рішень у цивільних справах, відновлення судом втраченого судового провадження) були предметом наукових розвідок, чимало з них потребують системного осмислення фахівцями.

Констатовано, що в українській науці цивільного процесуального права бракує компаративно-правових досліджень, зокрема: досвіду України та зарубіжних країн (насамперед Європейського Союзу й Організації економічного співробітництва та розвитку, Великої Британії, Сполучених Штатів Америки).

Предметом наступних наукових розвідок можуть бути стан та перспективи розвитку наукової думки в сфері нотаріального та виконавчого права і процесу.

Доцільно спеціально окреслити минуле, сучасне та майбутнє юридичних досліджень, присвячених альтернативним формам вирішення цивільних спорів.

Ключові слова: наука цивільного процесуального права, цивільне процесуальне законодавство, цивільні процесуальні правовідносини, цивільне судочинство, цивільний процес.

Постановка проблеми. Частина норм та інститутів Цивільного процесуального кодексу України від 18 березня 2004 року № 1618-IV, що нині діє в редакції Закону України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративно-судочинства України та інших законодавчих актів» від 03 жовтня 2017 року [1], впродовж тривалого часу потребує пильної уваги фахівців у галузі цивільного процесуального права.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В українській спеціальній літературі бракує наукових розвідок, присвячених минулому, сучасному та майбутньому української науки цивільного процесуального права.

Мета статті. Метою дослідження є розкриття наукових досягнень у галузі українського цивільного процесуального права, а також окреслення найближчих перспектив провадження досліджень у цій царині.

Виклад основного матеріалу. Різнобічні аспекти цивільного процесуального права завжди були в центрі уваги представників академічного середовища, правотворчої та правозастосовної практики. Це засвідчує численна публікаційна активність у фахових наукових виданнях України, наукових періодичних виданнях зарубіжних держав (здебільшого країн Європейського Союзу й Організації економічного співробітництва та розвитку), одноосібних та колективних монографіях, науково-практичних коментарях цивільного процесуального законодавства, навчальних виданнях із цивільного процесуального права (навчальних посібниках, підручниках).

Із початку 21 сторіччя донині в закладах вищої освіти (Державний вищий навчальний заклад «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київський університет права, Міжнародний гуманітарний університет, Національна академія внутрішніх справ, Національна академія прокуратури України, Національний університет «Одеська юридична академія», Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Харківський національний університет внутрішніх справ, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, Університет Короля Данила) та в науково-дослідних установах (Інститут держави і права імені В. М. Корецького, Інститут законодавства Верховної Ради України, Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака) нашої держави були виконані та (або) захищені дисертації на здобуття наукових ступенів доктора та кандидата наук (доктора філософії), присвячені актуальним аспектам цивільного процесуального права. Науковими консультантами та науковими керівниками цих комплексних цивільних процесуальних досліджень стали видатні вчені-юристи нашої країни, серед яких: С. С. Бичкова, Н. Ю. Голубєва, О. В. Дзера, І. О. Ізарова, О. С. Кізлова, Н. О. Кіреєва, В. В. Комаров, В. М. Коссака, В. А. Кройтор, Н. С. Кузнєцова, В. В. Луць, Р. А. Майданик, Р. М. Мінченко, О. В. Петришин, Ю. Д. Притика, В. І. Семчик, Р. О. Стефанчук, Г. П. Тимченко, Л. М. Токарчук, В. І. Труба, С. Я. Фурса, Є. О. Харитонов, Ю. С. Червоний, Ю. С. Шемшученко, М. М. Ясинок.

Значний внесок у розвиток науки цивільного процесуального права України зроблено нинішніми докторами юридичних наук, які присвятили докторські дисертації: Ю. Д. Притика «Теоретичні проблеми захисту прав учасників цивільних правовідносин в третейському суді» (2006), К. В. Гусаров «Інстанційний перегляд судових рішень у цивільному судочинстві» (2011), М. М. Ясинок «Особливості окремого провадження у цивільному процесуальному праві України: теорія та практика» (2011), С. С. Бичкова «Цивільний процесуальний правовий статус осіб, які беруть участь у справах позовного провадження» (2011), О. О. Кармаза «Концепції охорони та захисту житлових прав у цивілістичному процесі» (2014),

С. О. Короєд «Процесуальне забезпечення ефективності цивільного судочинства» (2014), М. П. Курило «Єдність цивілістичного процесу: проблеми теорії і практики» (2014), І. О. Ізарової «Теоретичні і практичні засади гармонізації цивільного процесу Європейського Союзу та України» (2016), О. С. Ткачук «Реалізація судової влади у цивільному судочинстві України: структурно-функціональний аспект» (2016), Г. В. Чурпіта «Концептуальні засади захисту сімейних прав та інтересів у порядку непозовного цивільного судочинства» (2016), Т. М. Кучер «Теорія доведення у цивілістичному процесі» (2017), О. О. Штефан «Цивільний процесуальний порядок захисту суб'єктивного авторського права» (2017), І. В. Андронов «Судові рішення в цивільному процесі України» (2018), Хікмет Аловсат огли Джавадов «Теоретичні проблеми ефективності цивільного судочинства» (2018), О. О. Грабовська «Теоретико-правові проблеми доказування у цивільному процесі України» (2019), Л. В. Діденко «Цивільно-процесуальні правовідносини як інститут цивільно-процесуального права України: концептуальні положення» (2019), І. В. Бондар «Теоретичні основи особистих немайнових правовідносин в цивілістичному процесі» (2020), А. Г. Гулик «Оптимізація цивільного судочинства: проблеми теорії та практики» (2021), В. А. Кройтор «Теоретико-методологічні основи формування та функціонування системи принципів цивільного судочинства» (2021), Т. А. Цувіна «Принцип верховенства права у цивільному судочинстві: теоретико-прикладне дослідження» (2021), С. А. Чванкін «Інформаційні технології у доказуванні в цивільному процесі: теоретичні та практичні аспекти» (2021), А. С. Штефан «Механізм доказування у цивільному судочинстві» (2021), Н. В. Волкової «Захист сімейних прав та інтересів дитини у цивільному судочинстві» (2023). Згадані українські процесуалісти є авторами одноосібних монографій за релевантною проблематикою.

Треба виокремити дві дисертації на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук, кожна з яких виконано та захищено по двом спеціальностям. Це наукові досягнення: Г. П. Тимченка «Принципи цивільного та адміністративного судочинства в Україні: проблеми теорії і практики» (2012, спеціальності: 12.00.03, 12.00.07); І. Е. Берестової «Захист публічних інтересів учасників цивільних відносин: взаємозв'язок цивільного судочинства та конституційного провадження» (2019, спеціальності: 12.00.02, 12.00.03). Згадані вчені також є авторами одноосібних монографічних видань за релевантною проблематикою.

Фундаментальні проблеми порушені в кандидатських дисертаціях: М. М. Ясинка «Принципи усності, безпосередності та безперервності у цивільному судочинстві» (2004), О. В. Рожнова «Принцип оперативності в цивільному процесуальному праві» (2000), О. В. Підлубної «Норма цивільного процесуального права: поняття, межі дії та реалізація в цивільному судочинстві» (2007), А. Л. Паскар «Цивільні процесуальні правовідносини: структурно-функціональний аналіз» (2009), С. О. Волосенка «Принципи змагальності та об'єктивної істини у цивільному процесі» (2010), І. В. Турчин-Кукаріної «Оціночні поняття у цивільному процесуальному праві України» (2013), С. П. Матвєєва «Принцип автономності тлумачення в сфері майнових і особистих немайнових відносин в рішеннях Європейського суду з прав людини» (2015), О. М. Калашник «Прогалини в цивільному процесуальному праві та їх усунення» (2016), В. О. Ряботинської «Принцип гласності цивільного процесу» (2017), С. В. Невестюк «Ме-

ханізм цивільного процесуального регулювання» (2017), С. С. Дронова «Темпоральні принципи цивільного судочинства України» (2019).

Цікавими є кандидатські дисертації, авторами яких є: В. П. Феннич «Доказові презумпції в цивільному судочинстві» (2009), В. В. Масюк «Презумпції і преюдиції в цивільному судочинстві» (2010), Д. В. Черемнов «Юридичні презумпції та фікції в цивільному процесі України» (2015).

Складно не зупинитися на дослідженнях, підготовлених на рівні кандидатських дисертацій, авторами яких є: І. А. Павлуник «Представництво в цивільному процесі України» (2002), С. А. Чванкін «Добровільне представництво в цивільному процесі України» (2005), Г. З. Лазько «Правова природа процесуального представництва у цивільному процесі» (2006), О. В. Колісник «Суд як суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин» (2008), О. В. Бобровник «Треті особи в цивільному процесі України» (2009), Т. О. Дунас «Участь прокурора у цивільному судочинстві України» (2009), Д. Г. Глушкова «Участь спеціаліста в цивільному судочинстві» (2009), Д. В. Іванчулинець «Законне представництво у цивільному процесі» (2012), Н. О. Чучкова «Участь іноземців у цивільному процесі України» (2013), В. В. Петрик «Інститут відводу в цивільному процесі» (2013), Н. Г. Яценко «Правовий статус суду в цивільному процесі» (2014), І. О. Журба «Сторони у цивільному процесі» (2015), Ю. С. Дацко «Участь органів місцевого самоврядування в цивільному процесі для захисту прав, свобод та інтересів інших осіб» (2015), К. А. Гузе «Представництво прокурором інтересів громадянина або держави в цивільному судочинстві України» (2015), Н. С. Новик «Участь органів опіки та піклування у цивільному процесі України» (2016), Ю. А. Прут «Цивільно-процесуальний статус осіб, які є іншими учасниками цивільного процесу» (2016), О. Ю. Русин «Судове представництво в цивільному судочинстві України» (2017), М. В. Шпак «Професійне представництво адвоката у цивільному процесі» (2018), І. В. Пасайлюк «Правовий статус іноземців та осіб без громадянства в цивільному процесі України» (2021).

Оригінальними є кандидатські дисертації, авторами яких є: С. С. Бичкова «Експертиза в цивільному процесі України» (2003), Т. В. Цюра «Суб'єкти доказування та оцінки доказів у цивільному процесі» (2005), О. Ф. Дорошенко «Судова експертиза як засіб доказування при розгляді цивільних справ щодо порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності» (2007), Ж. В. Васильєва-Шаламова «Судова експертиза в цивільному процесі» (2009), О. М. Лазько «Засоби доказування у цивільному процесі» (2013), Д. В. Шкребець «Стадії процесу доказування в цивільному процесі України» (2014), Я. М. Садикова «Предмет доказування у справах про захист авторських та суміжних прав» (2014), Е. С. Зеленьак «Інститут оцінки доказів у цивільному процесі» (2014), М. О. Гетманцев «Речові докази в цивільному процесі» (2014), І. В. Верешінська «Предмет доказування у справах щодо спадкування» (2015), А. С. Зеленьак «Використання речових доказів під час розгляду та вирішення цивільних справ» (2015), Р. В. Тертишніков «Докази та доказування у цивільному судочинстві України» (2015), О. О. Бурмак «Забезпечення доказів у цивільному та нотаріальному процесі» (2015), А. Ю. Каламайко «Електронні засоби доказування в цивільному процесі» (2016), Т. С. Супрун «Докази та доказування в справах про встановлення та оспорування батьківства (материнства)» (2017), Н. А. Новікова «Показання свідків

у цивільному процесі» (2018), П. С. Захаров «Доказування у справах про відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок дорожньо-транспортної пригоди, у цивільному процесі України» (2019), Ю. С. Павлова «Електронний документ як джерело доказів у цивільному процесі» (2019), Є. Є. Лезін «Забезпечення доказів в цивільному процесі України» (2019), Р. В. Кашперський «Докази у справах окремого провадження» (2019), Є. В. Симбірська «Належність і допустимість доказів у цивільному процесі України» (2019), А. І. Олійник «Особливості формування системи доказів та меж доказування в справах окремого провадження: теорія та практика» (2019).

Цікавими є кандидатські дисертації, авторами яких є: П. М. Тимченко «Проблеми судової підвідомчості» (2000), Д. М. Шадура «Цивільна юрисдикція» (2008), Н. М. Бессараб «Юрисдикція та підсудність цивільних справ» (2015), А. П. Задорожна «Підсудність у цивільному процесі України» (2018).

Своєрідними є кандидатські дисертації, авторами яких є: О. М. Шиманович «Судові постанови у цивільному процесі України (на матеріалах рішень і ухвал суду першої інстанції)» (2005), О. М. Перунова «Процесуальні акти-документи з цивільних справ» (2007), О. В. Демянова «Оскарження ухвал в цивільному судочинстві» (2008), Г. В. Фазикош «Судове рішення в цивільному судочинстві» (2008), І. В. Андронов «Рішення суду першої інстанції в цивільному процесі України» (2008), Р. О. Гаврік «Законна сила судових рішень у цивільних справах» (2011), Л. С. Лисенко «Ухвали в цивільному процесі України» (2012), І. О. Колотілова «Законність та обґрунтованість рішень суду в цивільному процесі України» (2015).

Власну нішу в бібліотеці українського цивільного процесуального права посідають кандидатські дисертації, авторами яких є: В. Г. Бобко «Судочинство у справах про визнання фізичної особи безвісно відсутньою та оголошення її померлою» (2006), М. В. Вербіцька «Наказне провадження у цивільному процесі України» (2011), О. Б. Єрошенко «Правове регулювання наказного провадження за законодавством України» (2013), Р. С. Нікітенко «Окреме провадження у справах про розірвання шлюбу» (2014), М. І. Доманська «Провадження у справах про зміну правового статусу фізичної особи в цивільному процесі України» (2015), Т. Ц. Кашперська «Окреме провадження у справах про встановлення фактів, що мають значення для охорони сімейних прав та інтересів» (2016), А. В. Шабалін «Судочинство у справах наказного провадження» (2016), Т. Л. Лузан «Встановлення фактів, що мають юридичне значення в сімейних відносинах, в окремому провадженні» (2017), Ю. О. Підченко «Судові рішення у справах окремого провадження» (2019), Б. В. Санін «Встановлення в порядку цивільного судочинства фактів, що мають юридичне значення» (2020).

Оригінальними є кандидатські дисертації: В. А. Миколаєць «Груповий позов у цивільному процесі України» (2014), А. В. Губська «Групові позови в цивільному процесі» (2015).

Частину кандидатських дисертацій об'єднує перегляд судових рішень у цивільних справах. Їх авторами є: Є. А. Чернушенко «Апеляційне оскарження в цивільному процесі України» (2004), І. В. Бондар «Перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами» (2009), О. М. Ткач «Порядок розгляду справ судом апеляційної інстанції в цивільному процесі України» (2009), О. А. Тимошенко

«Касаційне провадження у цивільному процесі України» (2012), О. В. Батрин «Право апеляційного оскарження рішення в цивільному судочинстві України» (2014), І. С. Апалькова «Перегляд судових рішень Верховним Судом України» (2015), Д. Ю. Цихоня «Оскарження судових рішень, ухвалених судами першої інстанції» (2015), О. В. Фролова «Апеляційне оскарження ухвал суду першої інстанції у цивільному судочинстві України» (2017), В. С. Войтовський «Касаційне оскарження у цивільному процесі України» (2017), І. М. Іліопол «Апеляційне провадження в цивільному процесі України» (2018), А. О. Лесько «Правові засади визначення повноважень суду касаційної інстанції у цивільному процесі» (2020).

Частину кандидатських дисертацій присвячено судочинству в справах: про усиновлення (удочеріння) іноземними громадянами дітей, які проживають на території України (О. О. Грабовська, 2005); за позовами про захист прав та інтересів невизначеного кола осіб (Т. В. Степаненко, 2008); за позовами до засобів масової інформації про захист честі, гідності та ділової репутації (А. С. Штефан, 2013); про визнання батьківства, материнства та його оспорювання (О. М. Ганкевич, 2015); про визнання недійсними правочинів, вчинених із дефектами волі (М. О. Жорнік, 2015); про відшкодування шкоди, завданої злочином, в суді першої інстанції (С. П. Черевко, 2017); про оспорювання батьківства та материнства (К. О. Стопченко, 2019).

Треба відзначити кандидатські дисертації, в яких розглянуто різнобічні аспекти розгляду та вирішення справ за позовами про звільнення майна з-під арешту (С. Г. Кузьменко, 2001); спорів, які пов'язані із виникненням, здійсненням та зміною особистих немайнових правовідносин між батьками та дітьми (Г. Я. Трипільський, 2007); справ про усиновлення громадянами України (Стоянова, 2009); спорів щодо поділу спільного майна подружжя (Ю. Ю. Цал-Цалко, 2010); цивільних справ щодо позбавлення батьківських справ (Ю. В. Александрова, 2012); цивільних справ про визнання правочинів недійсними (А. В. Петровський, 2014); справ про захист гідності, честі та ділової репутації публічних осіб (К. В. Можаровська, 2014); судами справ у спорах, що виникають із спадкових правовідносин (І. М. Завгородня, 2016); справ, що виникають з кредитних правовідносин в цивільному процесі України (В. О. Поливач, 2016); трудових спорів у порядку цивільного судочинства судами першої інстанції (В. О. Непочатих); справ, які виникають у зв'язку із розірванням трудового договору з ініціативи роботодавця (О. А. Шурін, 2017); справ щодо встановлення факту проживання однією сім'єю чоловіка та жінки без шлюбу (В. В. Круковес, 2018).

Цікавими є предмети кандидатських дисертацій, авторами яких є: О. В. Бринцев «Сутність правових спорів у сфері підприємництва та способи їх вирішення» (2001); Г. П. Тимченко «Способи та процесуальні форми захисту цивільних прав» (2002), Л. Г. Лічман «Судовий захист прав і інтересів членів сім'ї власника жилого приміщення» (2005), Л. А. Кондратева «Судовий захист неповнолітніх осіб у цивільному процесі України» (2006), О. С. Погребняк «Судовий захист законних інтересів фізичних осіб при примусовому наданні медичної допомоги» (2011), В. Ф. Безпята «Судовий захист права на працю» (2012), К. Л. Зілковська «Судовий порядок оскарження нотаріальних дій та відмови в їх вчиненні» (2013), І. А. Боровська «Захист права на безпечне для життя та здоров'я довкілля

у порядку цивільного судочинства» (2015), А. І. Данилюк «Цивільно-правовий захист суб'єктивних цивільних прав інтелектуальної власності судом» (2016), К. О. Фесик «Захист колективних прав і інтересів у порядку цивільного судочинства» (2017), Б. В. Кирдан «Захист прав автора в порядку цивільного судочинства» (2017), Н. О. Софронкова «Судовий захист прав боржника в іпотечних правовідносинах» (2017), Ю. В. Даниляк «Судовий захист прав осіб, які не брали участі у цивільній справі» (2017), О. М. Нікітюк «Охорона та захист права спільної власності подружжя у цивілістичному процесі» (2017), Д. В. Новіков «Захист права власності Європейським судом з прав людини: досвід для правової системи та судової практики України» (2018).

Низку актуальних аспектів цивільного процесуального права висвітлено в кандидатських дисертаціях, авторами яких є: О. О. Штефан «Позовне провадження у справах з авторських і суміжних правовідносин у цивільному судочинстві України» (2000), К. В. Гусаров «Проблеми цивільної процесуальної правосуб'єктності» (2000), О. В. Шутенко «Проблеми диспозитивності в цивільному судочинстві» (2003), С. С. Богля «Судові витрати в цивільному судочинстві» (2005), Н. Ю. Сакара «Проблема доступності правосуддя у цивільних справах» (2006), О. Г. Бортнік «Мирова угода у цивільному судочинстві» (2007), Н. Л. Бондаренко-Зелінська «Підготовка цивільних справ до судового розгляду як стадія цивільного процесу» (2007), Ю. В. Навроцька «Заочний розгляд справи в цивільному процесі України» (2008), О. В. Андрійчук «Процесуальні строки у цивільному процесі України» (2009), Т. М. Кучер «Право на судовий захист в порядку цивільного судочинства України» (2009), О. С. Снідевич «Позов у цивільних справах, що виникають із земельних правовідносин» (2011), І. М. Лукіна «Цивільна процесуальна відповідальність» (2011), І. Ю. Татулич «Цивільна процесуальна форма в суді першої інстанції в Україні» (2012), Т. А. Цувіна «Право на суд у цивільному судочинстві» (2013), О. О. Дерій «Аліментні зобов'язання в цивілістичному процесі» (2014), Т. І. Дузінкевич «Повноваження суду першої інстанції цивільної юрисдикції» (2015), А. О. Завгородня «Встановлення істини у цивільному судочинстві» (2016), Є. В. Лейба «Відновлення втраченого судового провадження в цивільному процесі» (2016), Н. М. Савчин «Судові помилки при розгляді та вирішенні цивільних справ» (2016), О. І. Карплюк «Механізм забезпечення справедливості судового розгляду цивільних справ» (2016), Н. А. Ляшенко «Застосування практики Європейського суду з прав людини при розгляді цивільних справ» (2017), А. В. Лопатін «Процесуальні засоби усунення судових помилок у цивільному судочинстві України» (2017), К. В. Куцик «Заходи процесуального примусу в цивільному судочинстві» (2017), М. Б. Гарієвська «Дискреційні повноваження суду при розгляді цивільних справ у суді першої інстанції» (2017), В. В. Заботін «Право на правову допомогу в цивільному судочинстві» (2018), О. Ю. Одосій «Забезпечувальні заходи в цивілістичному процесі України» (2018), А. О. Дика «Спір про право у цивілістичному процесі» (2019), П. П. Микуляк «Самоконтроль суду першої інстанції в цивільному процесі» (2020), О. О. Лабань «Захист прав та інтересів відповідача у цивільному процесі» (2020).

До порівняльних досліджень належать кандидатські дисертації: Л. А. Островської «Непрямі (похідні) позови: міжнародний досвід та законодавство Укра-

їни» (2008), Н. Г. Колядіної «Реалізація права на позов у цивільному процесі України та окремих держав Європейського Союзу: порівняльно-правове дослідження» (2016), Н. Б. Фартушок «Тягар доказування в цивільному судочинстві: порівняльно-правове дослідження» (2016), К. Б. Дрогозюк «Предмет та суб'єкти доказування у цивільному процесі України та Франції» (2018).

Оригінальними є дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі права: А. В. Помазанова «Касаційний перегляд судових рішень у цивільному процесі України» (2019), С. М. Дмитрієва «Цивільний процесуальний статус заявників у справах окремого провадження» (2020), В. А. Прущак «Врегулювання спору за участю судді у цивільному судочинстві України» (2020), А. О. Ткачук «Зловживання процесуальними правами у цивільному процесі України» (2020).

Висновки і пропозиції. Попри оновлення цивільного процесуального законодавства України, не всі норми та інститути цивільного процесуального права (джерела цивільного процесуального права, оціночні категорії в цивільному процесуальному праві, цивільна юрисдикція, суб'єкти цивільного процесуального права, електронні докази, висновок експерта в галузі права, заходи процесуального примусу, особливості розгляду та вирішення окремих категорій цивільних справ в апеляційному та касаційному порядку, особливості розгляду судом справ про обмеження фізичної особи у відвідуванні гральних заходів та участі в азартних іграх, специфіка розгляду судом справ про видачу та продовження обмежувального припису, судовий контроль за виконанням судових рішень у цивільних справах, відновлення судом втраченого судового провадження) були предметом наукових розвідок, чимало з них потребують системного осмислення фахівцями.

Констатовано, що в українській науці цивільного процесуального права бракує компаративно-правових досліджень, зокрема: досвіду України та зарубіжних країн (насамперед Європейського Союзу й Організації економічного співробітництва та розвитку, Великої Британії, Сполучених Штатів Америки).

Предметом наступних наукових розвідок можуть бути стан та перспективи розвитку наукової думки в сфері нотаріального та виконавчого права і процесу.

Доцільно спеціально окреслити минуле, сучасне та майбутнє юридичних досліджень, присвячених альтернативним формам вирішення цивільних спорів.

Список використаної літератури

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>.

References

1. The Civil Procedural Code of Ukraine (2004, March 18). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> [in Ukrainian].

Стаття надійшла 15.03.2023 р.

V. M. Cherneha, Doctor of Science of Law, Docent, Professor
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
the Department of Private Law
Prospect Peremogy, 54/1, Kyiv, 03057, Ukraine
e-mail: vitalii.cherneha@kneu.edu.ua
ORCID ID: 0000-0002-9118-6562

STUDYING UKRAINIAN CIVIL PROCEDURE LAW IN THE EARLY 3^d MILLENNIUM

Summary

The article is dedicated to the gains, problems, and perspectives of studying the Ukrainian civil procedure law. It covers polythematic studies of the Ukrainian civil procedure law presented in dissertations.

Despite the updates to the civil procedure laws of Ukraine, not all the civil procedure regulations and institutions (sources of the civil procedure law, evaluation categories in civil procedure law, civil jurisdiction, entities subject to civil procedure law, electronic evidence, legal expert's opinions, measures of procedural compulsion, specifics of considering and settling civil cases of certain categories through the appeal and cassation procedure, specifics of considering by court the claims for imposing restrictions on an individual for gambling and attending gambling events, specifics of considering by court the claims for issuing and prolonging a restrictive injunction, judicial control of the execution of civil judgements, resuming the lost proceedings by court) were the subject of the scientific research; many of them require a systematic analysis to be carried out by experts.

The article states that the Ukrainian civil procedure studies lack the comparative legal research including the Ukrainian and foreign practices (first of all, those existing in the European Union and the Organization for Economic Co-operation and Development, the Great Britain, the United States of America).

The next pieces of research may focus on how the scientific thought is and will be developing in terms of the notarial and enforcement law and process.

It is worth specifying the past, present, and future of the legal studies dedicated to the alternative forms of settling civil disputes.

Keywords: civil procedure studies, civil procedure law, civil procedure relations, civil proceedings, civil trial.